

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ
ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
„ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“

РЕЧНИК
НА
БЪЛГАРСКИЯ
ЕЗИК

ТОМ 14

ПРЕЛЕТ — ПЯСЪЧНОЖЪЛТ

СОФИЯ • 2012
АИ „Проф. Марин Дринов“

Главна редакция

ЛИЛИЯ КРУМОВА-ЦВЕТКОВА, МАРИЯ ЧОРОЛЕЕВА

Редакционна колегия

ДИАНА БЛАГОЕВА, МАЯ БОЖИЛОВА, СТЕФАНА КАЛДИЕВА-
ЗАХАРИЕВА, СИЯ КОЛКОВСКА, ЕМИЛИЯ ПЕРНИШКА,

МАРИЯ ЧОРОЛЕЕВА

Авторски колектив

ДИАНА БЛАГОЕВА, ЦВЕТЕЛИНА ГЕОРГИЕВА, ДАНИЕЛА ДЕЧЕВА,
ВАЛЕНТИН ЗАНЕВ, ЕЛЕНА КАЦКОВА-МИХОВА, СИЯ КОЛКОВСКА,
НАДЕЖДА КОСТОВА, МАРИЯ ЛИЛОВА, СВЕТЛОМИРА МАНОВА,
САБИНА ПАВЛОВА, ВЕЛИСЛАВА СТОЙКОВА, ВАНИНА СУМРОВА

Справки, мнения и препоръки на адрес:
Институт за български език „Проф. Любомир Андейчин“,
Секция за българска лексикология и лексикография
София, 1113, ул. Шипченски проход, 52, бл. 17
e-mail: rbc@abv.bg
fax: (+359-2) 872-23-02

© АИ „Проф. Марин Дринов“, 2012

© БАН, Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“,
2012

ISBN (т. 14)

Четиринадесетият том на *Речника на българския език*, изработен от колектива на Секцията за българска лексикология и лексикография в Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при Българската академия на науките, съдържа 6685 речникови статии на последната част от словника на буква П (*прелет — пясъчножълт*). По-голямата част от думите са производни, образувани с многозначните представки *пре-*, *при-*, *про-*, които наслагват към основите смислови различия и разнообразни стилистични значения. Както и в предишните два тома от буква П, така и в този том, не са представени някои от потенциалните думи, образувани с тези твърде продуктивни представки, тъй като са напълно ясни по значение и имат рядка употреба. Голям е и броят на непроизводните думи, послужили за разгърнато словопроизводство, чиято семантика е представена пълно заедно с фразеологизмите и съставните термини, в които участват.

В последните години като съвременен източник на илюстративен материал, основа за разработването и представянето на лексикалната семантика на думите в *Речника*, наред с лексикалните картотеки на Секцията за българска лексикология и лексикография се използва и Българският национален корпус (http://www.ibl.bas.bg/BGNC_bg.htm), в чисто създаван и изграждан значителна роля имат и сътрудници от Секцията. Корпусът в сегашния момент съдържа близо половин милиард словоформи и е надеждна основа за провеждане на наблюдения върху употребата на лексикалните единици в различни типове писмени текстове. Използването на модерни електронни ресурси допринася и в т. 14 за по-задълбочено и обогатено осъвременяване и представяне на лексиката и лексикалната семантика на думите и за илюстрирането им с по-разнообразен илюстративен материал. Поради особености на електронната обработка в повечето случаи в сигнатурите на примерите от Корпуса вместо страница се посочва съкращението [ea] — електронен архив, напр.: П. Вежинов, ГА [ea].

Допълнението към Библиографията на източниците, от които се извлича илюстративен материал за *Речника*, е изработено от доц. д-р Диана Благоева.

Автори на статиите в том 14 са: гл. ас. Валентин Занев (*прелет — препечен, прикарвам — приравнен, просветя — дружене*), доц. д-р Диана Благоева (*препя — пресрамя се, приближаване — прикарвам, пролетариат — просветно-*), гл. ас. Ванина Сумрова (*пресрецам — приближавам*), гл. ас. д-р Мария Лилова (*приравнителен — прислушване, прогимка — прозелитски*), Елена Кацкова-Михова (*присмех — приспадане, пришепване — прогимка, публичен — пусталина*) и в съавторство с гл. ас. д-р Цветелина Георгиева (*прябош — публицистка*), доц. д-р Сия Колковска (*пристивам — присурна се, прозенхима — пролетар*), гл. ас. д-р Сабина Павлова (*присъвокупя — пришепвам*), гл. ас. д-р Велислава Стойкова (*дружина — пръчковиден*), гл. ас. Даниела Дечева (*пусталък — тучина*), Светломира Манова (*пуша¹ — пъй*), гл. ас. д-р Цветелина Георгиева (*пък¹ — пъстър*) и гл. ас. д-р Надежда Костова (*пъстърва — пясъчножълт*).

Статиите в тома са редактирани и оформени за печат в два етапа на редактиране. Редакцията е извършена от членовете на редакционната колегия, както следва:

доц. д-р Мая Божилова (*прелет — препечен, приравнителен — пронумероване*);

проф. д.ф.н. Стефана Калдиева-Захариева (*препея — пресечен³, пресътворявам — придирилив, пропаганда — пръчковиден*);

чл.-кор. проф. д.ф.н. Емилия Пернишка (*пресечище — пресътворя*);

проф. д.ф.н. Мария Чоролеева (*придиричив — приравнен, прябош — пучина*);

доц. д-р Сия Колковска (*пуша¹ — тнчушка*);

доц. д-р Диана Благоева (*тъп — пясъчножълт*).

Главната редакция на том 14 на *Речника на българския език* с извършена от главните редактори проф. д.ф.н. Лилия Крумова-Цветкова (*прелет — проблейване*) и проф. д.ф.н. Мария Чоролеева (*проблем — пясъчножълт*).

Компютърната обработка на тома е изпълнена от: доц. д-р Диана Благоева, Еми Георгиева, гл. ас. д-р Цветелина Георгиева, гл. ас. Валентин Занев, Магдалена Иванчукова, Илиана Илиева, Елена Кацкова-Михова, доц. д-р Сия Колковска, гл. ас. д-р Надежда Костова, гл. ас. д-р Мария Лилова, Светломира Манова, Адриана Пашова и гл. ас. д-р Велислава Стойкова.

Организационната работа, свързана с издаването на тома, е извършена от секретаря на тома гл. ас. д-р Цветелина Георгиева и от секретаря на *Речника* гл. ас. д-р Сабина Павлова.

Обединението и техническата обработка на тома са извършени от гл. ас. д-р Цветелина Георгиева.

Предпечатната подготовка е изпълнена от И в а й л о Н а ч е в с к и.

Авторският колектив и редакционната коллегия на *Речника* изказват дълбока благодарност на рецензента на тома чл.-кор. проф. Тодор Бояджиев за внимателното изчитане на ръкописа и направените препоръки.

Дължим благодарност на колегите от Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“, специалисти в различните области на родния ни език — съвременен български език, диалектология, етимология, история на езика — за ценните справки и за съдействието при уточняване на дискуссионни въпроси в тези области.

Благодарим за компетентните справки и за помощта при дефинирането на някои термини на редица колеги ботаници, зоолози, химици, физици и др. от институтите на Българската академия на науките.

Надяваме се лексиката, изследвана в тома в семантичен, словообразователен, граматичен и функционален план, описана в лексикографски вид, да бъде полезна както за историческото съхранение и представяне на българския език от определен период (до днес), така и за всякакви лексиколожки и други езикови изследвания, изучаване на лексиката на българския език и справки — на българи и чужденци, на езиковеди, писатели, лексикографи и на всички, които обичат българския език.

София, януари 2012

От ГЛАВНАТА РЕДАКЦИЯ